

Bijbelstudie over Psalm 91: veilig bij God

Wanneer het over veiligheid gaat, dan is Psalm 91 bij uitstek de Psalm die bij dat thema past. Weliswaar niet de enige – je kunt ook denken aan Psalm 27 (veilig in Gods hoede); 28 (God, de beschermer der vromen) ; 34 (de Here beschermt de zijnen); 46 (een vaste burcht is onze God); 121 (wie God bewaart, is wèl bewaard).

Maar in die Psalmen spelen ook andere thema's een rol. Psalm 91 is compleet gewijd aan het bezingen van Gods hoede en bescherming.

Psalm 91 is een anonieme Psalm; we weten niet wie de dichter is. Er is geen opschrift en de inhoud bevat geen aanwijzingen voor het auteurschap. Wat opvalt is een afwisseling van spreker (ik) en aangesprokene (u). Inhoudelijk zien we de afwisseling tussen geloof en vertrouwen enerzijds en toezegging van zegening en bescherming anderzijds.

Het thema is duidelijk: een rotsvast geloofsvertrouwen in Gods bescherming.

De Psalm is in vier gedeelten te knippen: geloofsbelijdenis (1-2), Gods beloften van uitredding (3-8), Gods beloften van bewaring (9-13) en een Godsspraak van verhooring (14-16).

Geloofsbelijdenis (vers 1-2)

De Psalm begint met de bekende (trouw)tekst: wie woont/verblijft in de beschermende overdekking van de Allerhoogste, overnacht/verblijft in de schaduw van de Almachtige. De bescherming geboden door 'de schaduw van de koning' komt ook voor in Klaagliederen 4 vers 20, een beeld dus van het koningschap. De Almachtige is de Koning van de ganse aarde.

Treffend in deze verzen zijn de vier namen van God: Allerhoogste, Almachtige, Jahweh (Here), mijn God. Daarmee corresponderen de beelden: schuilplaats, schaduw, toevlucht en (rots)vesting (beschuttende plaats in de rotsen, geen bouwwerk).

Het geloofsgetuigenis van vers 2 vormt met vers 9 het kader, waarin het volgende gedeelte staat.

Gods beloften van uitredding (vers 3-8)

Dit gedeelte begint met de stellige belofte (vers 3), dat God redt uit de gevaren van de verraderlijke valstrikken en verderf: het klapnet van de vogelvanger en de verwoestende pest.

Het beeld (vers 4) van de overdekkende veren en beschermende vleugels is uitdrukking van beschutting en zekerheid. Schild (dat manshoog was) en pantser duiden samen op de trouw van God die de gelovige geheel omringt.

Vers 5 begint met een oproep die zowel een belofte als een gebod is. De belofte vraagt om vertrouwen en het gebod om gehoorzaamheid.

Dan (verzen 5 en 6) wordt een viervoudig gevaar genoemd met een afwisseling van duisternis en licht (nacht, dag, duister, middag), met de betekenis: altijd en overal. Verschrikking (het gevaar van een nachtelijke aanval, zie Hooglied 3 vers 8) en pijl duiden op gevaren van menselijke kant – vijandelijke aanvallen en aanslagen; pest en verderf op ziekten die de mens kunnen overvallen.

De gelovige zal veilig zijn, terwijl zij die met God en de medemens geen rekening houden, vergelding zullen ontvangen (verzen 7 en 8).

Gods beloften van bewaring (vers 9-13)

In vers 9 wordt de geloofsbelijdenis van vers 1 en 2 weer opgepakt, terwijl vers 10 een samenvatting is van de voorafgaande beloften.

Dan (vers 11 en 12) klinkt de toezegging van Gods bescherming 'op al uw wegen' (de levensweg) door middel van zijn engelen.

De verzen 12 en 13 moeten we verstaan vanuit de levensbedreigende situaties van het toenmalige reizen in de bergen. Het gaat hier niet over het je een keertje stoten of een beetje struikelen, maar om de verwondingen die je op het gevaarlijke bergpad kon oplopen en het verbrijzeld worden door een val in het ravijn. In de bergen waren ook giftige slangen en leeuwen. Ze konden vanuit hun verborgen schuilplaatsen onverhoeds aanvallen.

Godspraak van verhoring (vers 14 tot 16)

In dit gedeelte is de Here zelf aan het woord.

Vers 14 omschrijft de kenmerken van de gelovige: Hem liefdevol aanhangen, zijn naam kennen, Hem aanroepen.

Hem liefdevol aanhangen duidt zowel op liefde en toewijding als op het verlangen naar de gemeenschap met God. Het kennen van de Naam is de aanduiding voor de nauwe relatie met God; de gelovigen weten wat die naam inhoudt en die naam is de basis van het vertrouwen.

In acht aspecten wordt Gods bescherming weergegeven: uitredding, verhoging, verhoring, aanwezigheid, bevruchting, eer, lengte van dagen, heil.

Ds. H.J.Th. Velema

Gesprekspunten

1. Ps.91 staat vol beelden, die betrekking hebben op 'je veilig voelen':

Veilig in de schaduw van de Almachtige

Veilig onder de vleugels van God

Veilig door de nabijheid van engelen

Hang een groot vel papier op en teken in het midden een grote cirkel met daarin de woorden 'veilig bij God'. Eromheen teken je kleinere cirkels, die je vult met beelden die voor jou veiligheid verbeelden, zoals 'in Zijn schaduw', 'onder Zijn vleugels'. Het mogen beelden uit deze of andere psalmen zijn, maar ook beelden, die bij jezelf opkomen als je denkt aan 'veilig zijn bij God'.

2. Over het thema van de Psalm.

Is Psalm 91 een gelegenheidslied of een levenslied? Ik bedoel: gaat het hier over een lied waar je wat aan hebt in tijden van nood (vers 3-6) of gaat het hier over de oproep om de Here te belijden, Hem lief te hebben en bij de Allerhoogste een woonplaats te vinden (vers 2, 14-15)?

3. Over de vergelding aan de goddelozen (vers 8b)

Het volk Israël heeft die vergelding van God gezien in de ondergang van Farao's leger in de Schelfzee (Exodus 14,23-28), in de val van Jericho (Jozua 6) en de vernietiging van het

Assyrische leger ten tijde van Hizkia (2 Koningen 19,35. Geldt dat 'zien van de vergelding aan de goddelozen' ook voor de nieuwtestamentische gelovige/kerk? Betrek bij de overwegingen ook Openbaring 19:1-5.

4. Over de bewaring door de engelen.

- a. Leg uit op welk punt het gebruik dat de satan maakt van Psalm 91,11-12 bij de verzoeking van de Heiland (Mattheüs 4,5-6) verkeerd is. Gods bescherming is geen vrijbrief om...
- b. In Hebreeën 1,14 lezen we, dat de engelen dienende geesten zijn, die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven; hebt u zelf wel eens zó – door de dienst van de engelen – Gods bescherming ervaren?

5. Over de leeuw en de slang.

- a. De Heiland zelf haalt de woorden van Psalm 91,13 aan in Lukas 10,19 – in welk verband doet Hij dat? Zijn ze ook op ons van toepassing?
- b. Mogen we de geschiedenis van Paulus op Malta – Handelingen 28,2-5 – zien als een vervulling van Psalm 91,13?

6. Over de vervulling in Jezus

Het laatste deel van de Psalm is vervuld in de Here Jezus (maar niet alleen en uitsluitend in Hem!). Maak dat eens concreet met de drie kenmerken en de acht aspecten genoemd onder 4 van de Bijbelstudie.

7. Over Gods bewaring

Het lijkt erop in Psalm 91, dat het de gelovige altijd voor de wind gaat en hem geen enkel onheil overkomt (hoewel..., in vers 15 staan wel de woorden 'benauwdheid' en 'uitredden'). De Bijbel leert ons anders (Psalm 73 en 88) en onze eigen ervaringen zijn ook anders. Hoe kun je dat met elkaar rijmen? Betrek bij de overwegingen ook Romeinen 8 vers 28.

8. Casus

Onze samenleving biedt ons veel mogelijkheden om ons tegen allerlei gevaren, zoals brand, inbraak, ziekte enz. te beschermen.

Dat kan ver gaan. Zou u in een gesprek met iemand die u iets aanbiedt om uw veiligheid te verhogen (bijv. een geavanceerd alarmsysteem) durven vertellen, dat u zich beschermd weet door iemand die boven alle systemen staat?

Bedenk met elkaar eens zo'n situatie (het kan bijvoorbeeld ook om een situatie van ziekte en mogelijke nieuwe medicijnen gaan) en speel hem eens uit, om uzelf zo te oefenen in het gesprek met anderen, over uw vertrouwen op God.